МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «Екологія»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мета дослідження – вивчення думок здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти щодо стану академічної доброчесності при навчанні за освітньо-професійною програмою «Екологія».

Метод дослідження – анонімне електронне анкетування за спеціально розробленим інструментарієм (*Google Форм*), розміщеним на офіційному web-сайті Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (ТДАТУ) за адресою http://www.tsatu.edu.ua/vnutrishnja-systema-zabezpechennja-jakosti-vyschoji-osvity/onlajn-opytuvannja-stejkholderiv-schodo-jakosti-osvity/ .

Цільова аудиторія – здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Екологія» ТДАТУ (респонденти).

Опитування респондентів було проведено **в 1 семестрі 2024-2025 навч. року** за анкетою: «Академічна доброчесність». Процедури, види та форми оцінювання повністю відповідають *Положенню про опитування учасників освітнього процесу в ТДАТУ*.

Респондентам було запропоновано відповісти на одинадцять питань, що оцінювали: якість освіти, рівень корупції в університеті, недоброчесність в процесі навчання та вивчення дисциплін, навчальне навантаження; ПІБ викладачів, що є взірцем доброчесності. За результатами проведення анкетування керівництво ТДАТУ, факультету (інституту), кафедри може застосовувати різні форми адміністративного впливу та вживання корегувальних дій відповідно до Положення про академічну доброчесність в ТДАТУ.

Всього опитані **22 респондентів** (здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр», крім 1 курсу), що склало **71%** від загальної кількості здобувачів за цією освітньою програмою. Розподіл респондентів за курсами навчання наведено на рисунку 1. *Результати було опрацьовано за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel (з допустимою похибкою вимірювання 0,1%).*

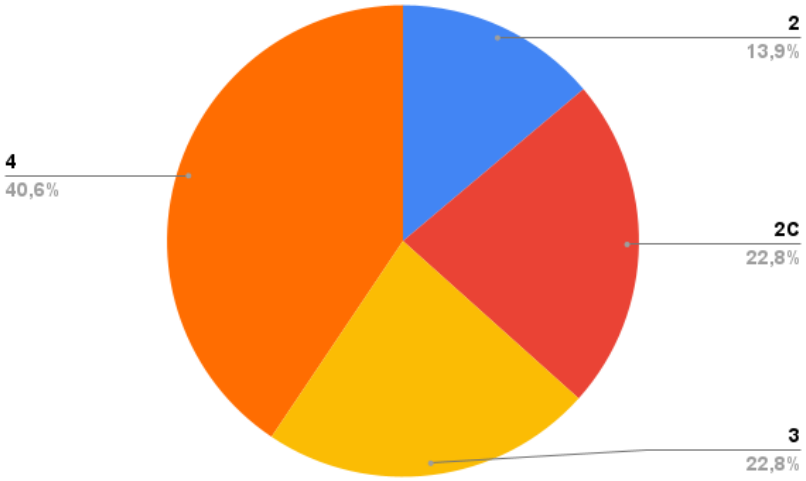

Рисунок 1 – Розподіл респондентів за курсами навчання

1. Здобувачам було запропоновано оцінити *якість освіти, яку вони отримують в ТДАТУ* за наступною шкалою (рівні): дуже низька; загалом низька; середня; загалом достатньо висока; дуже висока. Результати опрацювання відповідей респондентів наведені на рисунку 2.

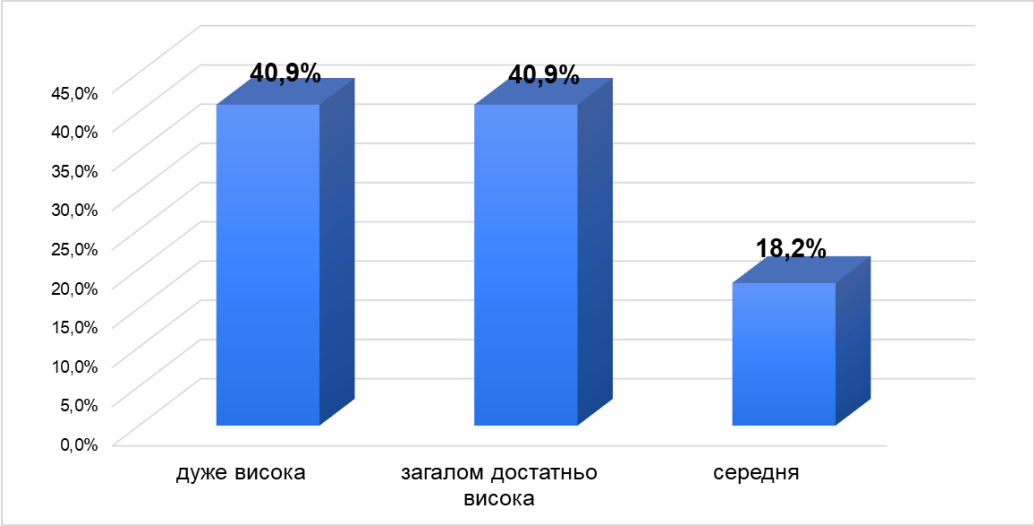

Рисунок 2 - Оцінювання якості освіти в ТДАТУ здобувачами вищої освіти *(у відсотках)*

З аналізу рисунку 2 не важко пересвідчиться у високій оцінці якості освіти в ТДАТУ, а саме рівні «дуже висока» 40,9% та «загалом достатньо висока» 40,9%.

2. Здобувачам вищої освіти було запропоновано *оцінити корупцію в університеті* за наступною шкалою: ні, не стосуються зовсім; частково стосуються, але часто викладачів провокують самі здобувачі; стосуються частково, і "ініціатива" належить деяким викладачам; корупція у нас масове явище, у якому задіяні усі - і здобувачі, і викладачі. Результати опрацювання відповідей респондентів наведені на рисунку 3.

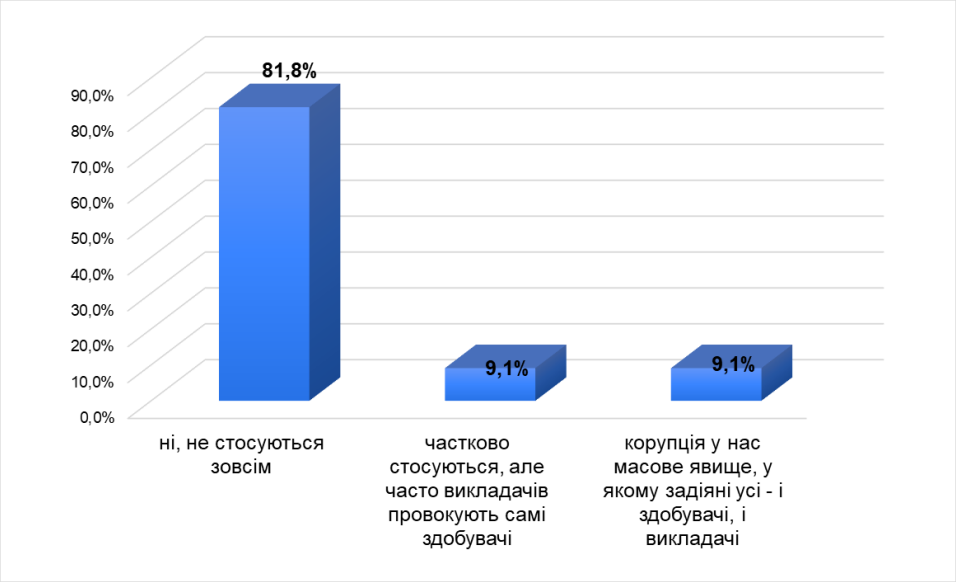

Рисунок 3 - Оцінювання здобувачами вищої освіти рівня корупції в університеті *(у відсотках)*

Аналіз рисунку 3 свідчить про низький рівень корупції в ТДАТУ, а саме респонденти відповіли 81,8% «ні, не стосуються зовсім». Дали відповідь «частково стосуються, але часто викладачів провокують самі здобувачі» 9,1% респондентів.

3. Здобувачам вищої освіти було запропоновано відповісти на питання: *«Чи доводилось Вам під час навчання в ТДАТУ особисто робити наступне...?»*. Варіанти відповідей були наступні - *часто, рідко, ніколи*:

- купувати навчальні матеріали кафедри;
- купувати реферат;
- купувати курсову роботу (проєкт);
- платити гроші за оцінку;
- надавати платні послуги з проходження тестування на освітньому порталі;
- готувати шпаргалки для складання ПМК, екзаменів;
- списувати з власних конспектів на контрольних заходах;
- завантажувати матеріали з Інтернету, компілювати і здавати як власні;
- замовляти платні послуги з проходження тестування на освітньому порталі.

Результати опрацювання відповідей респондентів наведені на рисунку 4.

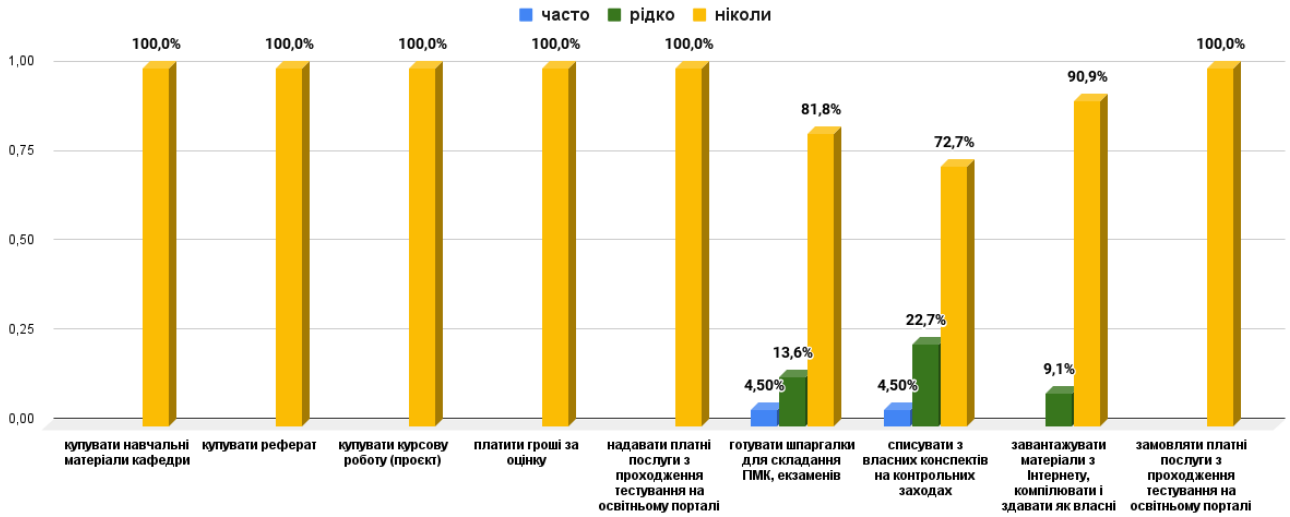

Рисунок 4 - Оцінювання здобувачами вищої освіти дій щодо питань недоброчесності в університеті *(у відсотках)*

Аналіз відповідей показує, що в середньому 93,9% респондентів перелічених дій щодо питань недоброчесності в університеті не робили. Респонденти вказали, що «часто» і «рідко»: готували шпаргалки для складання ПМК, екзаменів (18,2%); списували з власних конспектів на контрольних заходах (27,3%); завантажували матеріали з Інтернету, компілювали і здавали як власні (9,1%).

4. В продовженні попереднього питання здобувачам вищої освіти було запропоновано відповісти на питання: *«Якщо Ви особисто робили щось з вище переліченого, то з якою метою?»*. Варіанти відповідей були наступні (кількість відповідей не обмежено):

- для того, щоб отримати потрібну оцінку;
- для того, щоб не здавати лабораторні/ практичні роботи;
- для того, щоб не робити особисто реферат;
- для того, щоб не робити особисто курсову роботу (проєкт);
- в мене не було вибору, я діяв під тиском вимог викладача;
- для того, щоб не здавати тести з ПМК/екзамену;
- для отримання грошових коштів.

Дали відповідь на це запитання **5 (22,72%)** з **22** респондентів, які відповіли, що робили недоброчесні дії для того, щоб: «для того, щоб отримати потрібну оцінку» - 3 респондентів (60%: 1 респ. – 2 курсу та 2 респ. – 4 курсу) та «для того, щоб не здавати тести з ПМК/екзамену» - 2 респондента (40%: 1 респ. – 2 курсу та 1 респ. – 4 курсу).

5. Здобувачам вищої освіти було запропоновано відповісти на питання: *«В який спосіб можна дізнатися про існування можливості «купити» оцінку?»*. Варіанти відповідей були наступні (кількість відповідей не обмежено):

- від самого викладача

- від старости
- від студентів старших курсів
- від своїх сокурсників
- не володію такою інформацією

Результати опрацювання відповідей респондентів наведені на рисунку 5.

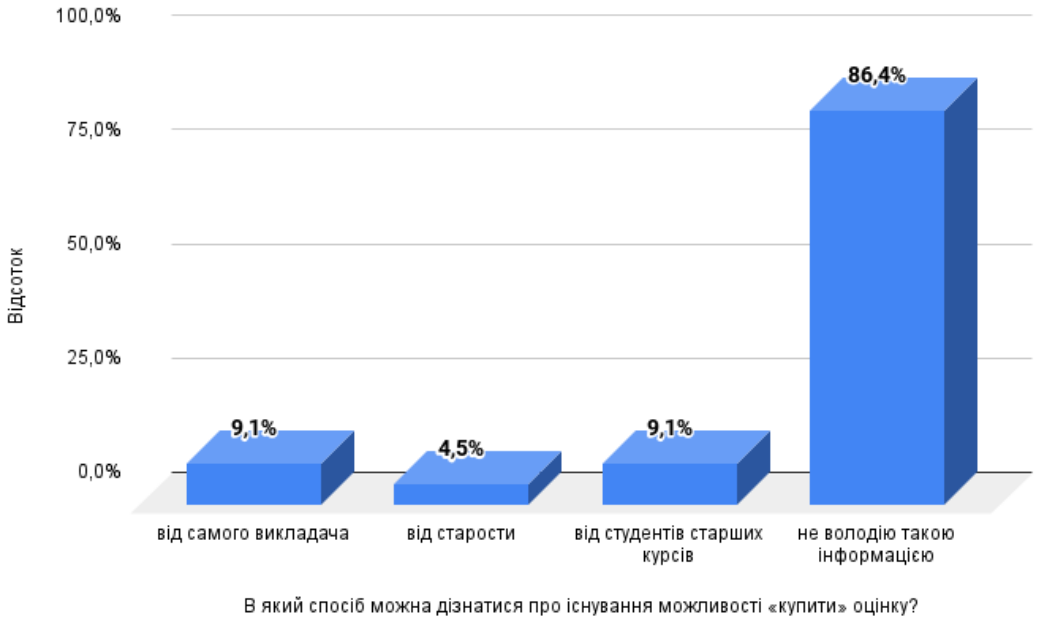

Рисунок 5 - Результати опрацювання відповідей респондентів *(у відсотках)*

З рисунку 5 видно, що 86,4% здобувачів вищої освіти не володіють інформацією щодо існування можливості «купити» оцінку.

6. Здобувачам вищої освіти було запропоновано відповісти на питання: «*Оцініть як часто Вам в минулому навчальному році доводилось зустрічати повтори тем на різних дисциплінах (на шкалі від 1 до 5, де 1 – взагалі не доводилось, 5 – дуже часто)».* Результати опрацювання відповідей респондентів наведені на рисунку 6.

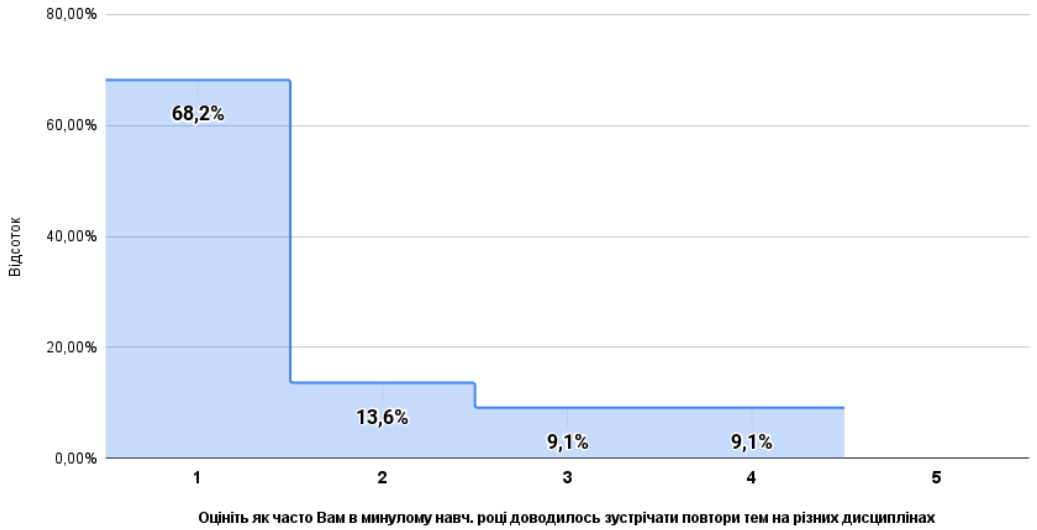

Рисунок 6 - Результати опрацювання відповідей респондентів *(у відсотках)*

Аналіз рисунку 6 показує, що 68,2% здобувачів вказали, що «взагалі не доводилось» зустрічати повтори тем на різних дисциплінах в минулому навчальному році та 13,6% «скоріш не доводилось».

7. На питання «*Чи доводилося Вам в минулому навчальному році писати однакові роботи для різних дисциплін?*» респонденти відповіли, що доводилось 9%, не доводилось 86% та важко відповісти 5% (рис. 7).

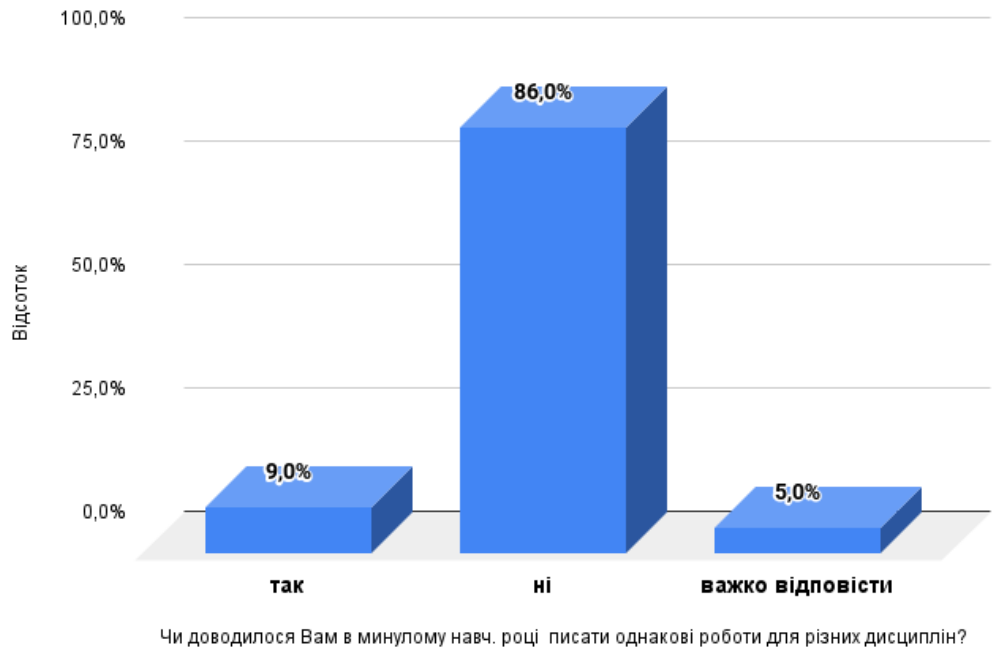

Рисунок 7 - Результати опрацювання відповідей респондентів *(у відсотках)*

8. На питання «*Чи доводилося Вам в минулому навчальному році слухати курс (окремі теми) з академічного письма/академічної доброчесності?*» 18% респондентів відповіли, що не доводилось, та 82%, відповідно, «так» (рис. 8).

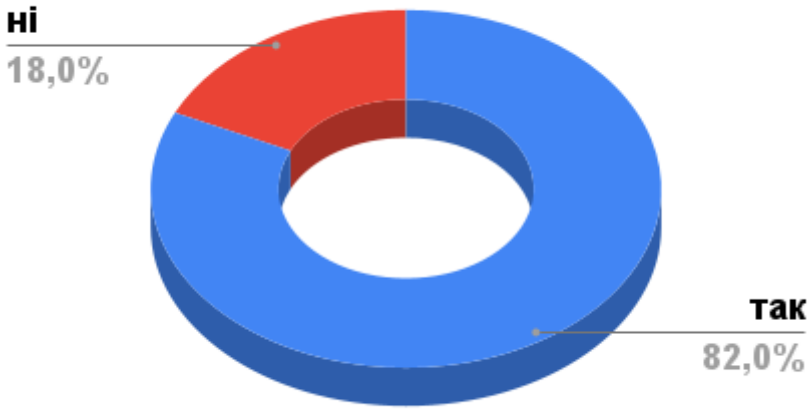

Рисунок 8 - Результати опрацювання відповідей респондентів щодо відвідування курсів з академічного письма/академічної доброчесності *(у відсотках)*

9. На питання *«Як Ви оцінюєте власне навчальне навантаження впродовж*

цього семестру?» здобувачі вищої освіти всіх курсів навчання відповіли 59,1% як «помірне навантаження» та 27,3% «скоріш надмірне» (рис. 9).

Рисунок 9 - Результати опрацювання відповідей респондентів *(у відсотках)*.

Висновки

У загальному підсумку 82 % респондентів оцінили якість освіти, яку вони отримують у ТДАТУ, на «дуже високому» та «загалом достатньо високому» з загальним рівнем навчального навантаження «помірне/ вище помірного». Хоча якість чинної системи впровадження освітнього процесу для даної ОПП утримується на високому рівні, проте варто наголосити, що у порівнянні з результатами торішнього опитування сукупний показник за цими параметрами складав 95%. У першу чергу дана тенденція може бути обумовлена поточними викликами сьогодення з якими стикаються усі учасники освітнього процесу: тривалі періоди відсутності електропостачання, перебої з інтернетом, напружений психоемоційний стан тощо.

Моніторинг оцінювання корупції в університеті здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти показав, що 82% опитуваних вважають ТДАТУ закладом вищої освіти, де зовсім відсутня корупція. Безумовно це результат ефективного впровадження комплексу заходів, які передбачають ознайомлення, попередження та протидію проявів корупції зі сторони усіх учасників освітнього процесу. 18 % респондентів наголосили, що все ж таки певні прояви корупції мають місце в процесі здобуття вищої освіти. На більш конкретизоване питання, до яких саме проявів недоброчесних дій мали змогу бути причетними студенти 27% списували з власних конспектів на контрольних заходах, а 18% готували шпаргалки для складання заліків, іспитів, ПМК, 9% опитаних завантажували матеріали з Інтернету, компілювали й здавали як власні.

Будь-які прояви недоброчесності вимагають відповідної реакції, а саме продовження запровадженої практики постійного роз’яснення теоретичних основ та

практичної значущості дотримання принципів академічної доброчесності в освітньому середовищі, формування мотивації до самостійного здобуття знань. Колективом кафедри та університету в цілому щорічно реалізується великий план заходів, пов'язаних з висвітленням аспектів, законодавчого підґрунтя та принципів академічної доброчесності, необхідності вмотивовано та самостійно виконувати усі завдання та націлюватись на отримання знань та вмінь.

Минулого року гарантом ОПП в рамках якісного забезпечення освітнього процесу було оновлено зміст дисципліни «Вступ до фаху» (1 курс 1 сем.), основна мета – практично-адаптивний підхід щодо дотримання принципів академічної доброчесності в освітньому процесі. До загального переліку тем розгорнуто введено питання академічної доброчесності, принципів написання наукових текстів та робіт, правила цитування літературних джерел та оформлення списку використаної літератури, перспективи та загрози використання ШІ в освітньому процесі та професійній діяльності – на що у загальному контексті дисципліни виділено 8 академ.год. (4 практичні роботи).

Процес опрацювання даного матеріалу здобувачами освіти висвітлювався на сайті кафедри ГЕЗ «Про академічну доброчесність для першокурсників: «по поличкам» на практиці».

З огляду на отримані результати анкетного опитування вважаємо за доцільне включити питання академічної доброчесності до плану поточного засідання кафедри геоекології і землеустрою. Рекомендувати науково-педагогічним працівникам, залученим до викладання на даній ОПП включити питання академічної доброчесності до індивідуального плану проходження підвищення кваліфікації в системі неформальної освіти. Наприклад, on-line курс «Корупція-off: як боротися з корупційними ризиками у вищій освіті», який складається з 4-х модулів: антикорупційна робота ЗВО; корупційні ризики в університетах; оцінка та мінімізація корупційних ризиків; студенти та боротьба з корупцією. Першочергово курс опрацьовано гарантом ОП, доц. Скибою В.П., що підтверджується відповідним сертифікатом підвищення кваліфікації (10 год. / 0,3 кред. ЄКТС).

Гарант ОПП «Екологія»
за першим (бакалаврським)
рівнем освіти, к.с.-г.н., доцент Вікторія СКИБА

Завідувачка відділу МЯОД ТДАТУ,
к.т.н., доцент Радміла СКЛЯР